

Конференція трудового колективу НТУУ "КПІ"

9 квітня 2015 року в Центрі культури і мистецтв університету відбулася Конференція трудового колективу НТУУ "КПІ", яка розглянула виконання Колективного договору за період з квітня 2014 року по квітень 2015 року і затвердила Колективний договір університету на новий термін.

У доповіді про роботу адміністрації ректор М.Згуровський розкрив усі складові діяльності університету у звітний період – навчальну роботу, науково-інноваційну діяльність, господарську діяльність, культурно-масову роботу. 2014 рік виявився надзвичайно важким для університету. Політична нестабільність, економічна криза, війна на сході країни вкрай негативно вплинули на становище університету. Але попри все, колектив працював і виконував свої обов'язки з підготовки фахівців для економіки країни. Наприкінці своєї доповіді ректор констатував, що розділи, які стосуються вдосконалення системи управління університетом, соціального захисту, соціального страхування, медичного обслуговування, організації санаторно-курортного лікування і відпочинку, умов праці і побуту жінок, організації громадського харчування, забезпечення культурних потреб, колективної угоди між адміністрацією та студентами, виконані повністю. Розділи, що стосуються охорони праці та здо-

всього профспілкового активу. У більшості питань профспілком вдалося відстояти інтереси працівників, а у питанні пенсійних "ножиць" для працюючих пенсіонерів наразі триває активна робота та збір підписів про відміну прийнятих норм. Підсумовуючи виступ, голова профкому поінформував делегатів про рішення розширеного засідання президії

спортивно-оздоровчої та культурно-масової роботи. Голова студради Д.В.Афанасьєв зробив повідомлення про різноманітні заходи, які проводить студрада, спрямовані на всебічний розвиток студентів.

Делегати одногослосно проголосували за постанову про затвердження звітів ректора та голови профкому, а також про задовільну оцінку роботи ректора університету за звітний період.

Далі Конференція розглянула та затвердила розділи Колективного договору на період з квітня 2015 р. по квітень 2016 р. з деякими редакційними правками, які запропонувала робоча комісія.

Конференція прийняла рішення продовжити на один рік повноваження нинішніх складів комісії з трудових спорів університету та ради з житлово-побутових питань.

Делегати також заслухали повідомлення голови Міського профспілки працівників освіти і науки України О.М.Яцуна про заходи, які

Виступає М.Згуровський

розрахунку та забезпечення правових гарантій профкому та профспілковому активу, виконані в основному.

Голова профспілкового комітету співробітників В.І.Молчанов розповів про роботу очолюваного ним профкому по захисту прав працівників університету. Особливий наголос поставив на забезпеченні нагального та постійного реагування на рішення уряду та парламенту, що суттєво погіршували права та інтереси освітян, зокрема працюючих пенсіонерів. Акції протесту, прес-конференції, звернення та переговори – цим був насичений минулий рік для

пропозицією позитивної оцінки роботи ректора за звітний період та укладання Колективного договору університету на наступний період у запропонованому робочою комісією варіанті.

Голова профспілкового комітету студентів НТУУ "КПІ" А.Ю.Гаврушкевич повідомив про діяльність очолюваної ним організації із захисту інтересів студентської та аспірантської молоді університету, зокрема про його активну участь у вирішенні проблем, з якими студенти звертаються до профкому. Він також висловив низку пропозицій щодо покращення

профспілка працівників освіти і науки вживає з метою скасування низки рішень Уряду України, що погіршують умови життя і праці працівників освіти і науки.

Насамкінець делегати розглянули і затвердили Кодекс честі університету, про основні положення якого доповів вчений секретар НТУУ "КПІ" А.А. Мельниченко, та склад комісії з питань етики та академічної честності НТУУ "КПІ", схвалений Вченою радою.

Інф. "КПІ"

Посол Данії підтримує проект спорудження в КПІ теплогенеруючих станцій

Зліва направо: Мерете Юль, Михайло Згуровський, Володимир Рисухін

7 квітня Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут" відвідала Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Данія в Україні Мерете Юль.

Зустріч з представниками університету розпочалася з покладення квітів до пам'ятника Героям Небесної Сотні. Потім ректор університету академік НАН України Михайло Згуровський показав гості історичну частину кампусу і розповів їй про минуле й сьогодення КПІ. Мерете Юль відвідала Науково-технічну бібліотеку НТУУ "КПІ" ім. Г.Денисенка, оглянула пам'ятники видатним конструкторам і вченим, життя і діяльність яких були пов'язані з КПІ, ознайомила з експозицією Державного політехнічного музею при НТУУ "КПІ" та його відділу авіації і космонавтики ім. І.І.Сікорського.

Участь у бесіді з керівником данської місії в Україні, яка відбулася після екскурсії по університету, окрім ректора взяла проректор з наукової роботи академік НАН України Михайло Ільченко, проректор з міжнародних зв'язків член-кореспондент НАН України Сергій Сидоренко, проректор з адміністративно-господарської роботи Петро Ковальов, віце-президент Наукового парку "Київська політехніка" Віктор Камаєв, генеральний директор Наукового парку Ярослав Кологривов, президент компанії "Технології Природи", яка є партнером Наукового парку, Володимир Рисухін, її віце-президент Геннадій Черновол та інші.

Михайло Згуровський розповів гості про виклики, які нині стоять перед економікою України, та про наміри, що могли б вивести її з кризового стану. Магістральним у цьому контексті є шлях інноваційного розвитку, тож нині в університеті багато уваги приділяється організації інноваційної діяльності. Важливим інструментом у цьому сенсі є Науковий парк "Київська політехніка", який об'єднує представників освіти, науки і бізнесу.

Принципам, на яких будується його робота, було присвячено виступ Ярослава Кологривова. Він, зокрема, поінформував гостю й про проект створення в КПІ інноваційного міста "POLYTECO SCIENCE CITY", невід'ємною частиною якого має стати комплекс теплоенергопостачання університету з використанням відновлюваних джерел енергії.

Інформація про комплекс, власне, і стала головною темою обговорення учасників зустрічі. Адже його спорудження допоможе подолати одну з найнагальніших проблем життєзабезпечення університету. І, водночас, стане наочною ілюстрацією ефективності інноваційних технологій.

Докладніше про проект комплексу теплоенергопостачання КПІ розповів Володимир Рисухін – президент компанії "Технології Природи", яка вже розпочала його реалізацію. Передбачено, що на території КПІ буде споруджено 2 теплогенеруючі станції, які працюватимуть на відновлюваних джерелах енергії (тріски, пелети (паливні гранули), біомаса тощо). Вони забезпечуватимуть безперебійне постачання тепла в житлові та навчальні корпуси в опалювальний сезон. Це складатиме приблизно 90% від річного обсягу теплової енергії, що отримуватиме університет. Решта надходитиме від когенераційних установок, теплових насосів і сонячних панелей, які цілорічно працюватимуть для підігрівання води. Все це дозволить, по-перше, значно зменшити вартість теплоенергії для університету; по-друге, забезпечити повноцінний і цілодобовий обігрів навчальних і виробничих будівель КПІ, а також його гуртожитків; по-третє, створюватиме можливість проводити навчання та практичні заняття для студентів на базі сучасного технологічного комплексу і навіть працевлаштовувати випускників відповідних факультетів.

Серед потенційних інвесторів проекту – данські компанії, які мають великий досвід у впровадженні подібних технологій. Планується, що тепловою енергією від нових теплостанцій університет отримає за 18 місяців.

Насамкінець посол Данії в Україні Мерете Юль подякувала за теплий прийом і запевнила учасників зустрічі, що всіляко сприятиме реалізації цього проекту.

Дмитро Стефанович

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 Конференція трудового колективу

Візит посла Данії до КПІ

2 Програма ЄС "Горизонт 2020"

Круглий стіл у музеї

Підсумки першої атестації весняного семестру

3 Політика академічної честності: досвід університетів США

4 Спортивна наука в КПІ

Турнір пам'яті М.А.Павловського

Тендітна і загадкова

Оголошення

"Горизонт 2020": нові можливості для українських учених

20 березня 2015 року відбулась історична подія для всієї наукової спільноти України: міністр освіти і науки України Сергій Квіг та комісар з досліджень, науки та інновацій Європейського Союзу Карлос Моедас підписали Угоду між Україною і Європейським Союзом про участь України в Рамковій програмі ЄС з наукових досліджень та інновацій "Горизонт 2020" (<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>).

Асоціація з "Горизонт 2020" свідчить про новий рівень взаємовідносин України і ЄС у галузі науково-технічного співробітництва. Як зазначив Карлос Моедас на прес-конференції після підписання Угоди, "...тепер Україна має доступ до повного спектру заходів, фінансованих програмою "Горизонт 2020", що допоможе стимулювати її економіку. Сподіваюся, що Україна максимально ефективно використає ці можливості".

"Горизонт 2020" є вже восьмою рамковою програмою ЄС з наукових досліджень. Перша рамкова програма була започаткована в 1984 році на п'ять років із скромним бюджетом – 3,75 мільярда євро. За роки свого існування рамкові програми стали головним інструментом фінансування наукових досліджень в ЄС. Діюча з січня 2014 року програма "Горизонт 2020" є найбільшою транснаціональною програмою з наукових досліджень та інновацій із загальним фондом близько 80 млрд євро. Ця програма має низку особливостей порівняно з попередніми. Програма "Горизонт 2020" об'єднує три програми, які раніше були самостійними, а саме: "Рамкову програму з досліджень", "Рамкову програму з конкурентоспроможності та інновацій" і діяльність Європейського інституту інновацій та технологій. Мета такого об'єднання – максимальне усунення перешкод на шляху від наукових досліджень до інновацій, а головною метою програми є "перенесення наукових ідей з лабораторій до ринку".

У Сьомій рамковій програмі "FP7", що передувала "Горизонт 2020", Україна увійшла в десятку найбільш ефективних так званих "третьох" країн (за діючою класифікацією, треті країни – країни, які не є членами ЄС і не асоційовані з програмою). Тому є надія на те, що Угода про асоціацію стане важливим механізмом подальшої інтеграції українських учених до науково-дослідного простору ЄС і сприятиме економічному зростанню та створенню нових робочих місць в Україні.

Асоційоване членство у програмі означає, що Україна зможе скористатися всіма складовими програми так само, як і організації з країн ЄС. Відтепер українські науковці можуть використовувати усі фінансові можливості програми, розробляти власні проектні пропозиції, формувати наукові консорціуми та отримувати фінансування як координатори проектів. Замість пошуку роботи за кордоном, українські вчені отримали доступ до потужного ресурсу, який дозволяє реалізовувати їхні ідеї та проекти в Україні.

Переваги отримують і українські підприємці, яким надається доступ до інструментів програми "Горизонт 2020", націлених на розвиток малих і середніх підприємств. Реалізація ключового принципу програми – "перенесення ідей від лабораторії до ринку" – матиме позитивний вплив на розвиток інновацій, появу нових високотехнологічних підприємств.

Учась у програмі передбачає внесок, який розраховується відповідно до ВВП країни. Саме це довгі роки було головним бар'єром до асоціації України у попередні рамкові програми. Зараз Європейська комісія пішла на безпрецедентні фінансові умови для України – знижка у 95% від суми вне-

ску, а також можливість повернення 50% від решти суми за рахунок інструментів міжнародної технічної допомоги.

Щоб Угода набула чинності, вона має бути ратифікована Верховною Радою України, але українські юридичні особи вже можуть брати участь у всіх заходах "Горизонт 2020", що фінансуються в межах бюджету на 2015 рік.

Говорячи про програму "Горизонт 2020", слід відзначити, що вона передбачає принцип відкритих конкурсів, які оголошуються Європейською комісією за різними напрямками наукової та інноваційної діяльності. Для цих конкурсів характерним є високий рівень конкуренції. Перемога в таких конкурсах вимагає знань і вмінь, яких поки бракує українським науковцям. Потрібно мати чіткі уявлення про різноманітні інструменти, які передбачені у програмі, мати навички подання заявок згідно з вимогами програми, вміти захищати інтелектуальну власність, розбиратися у правових і фінансових аспектах програми, добре володіти англійською. А ще, все це треба зробити на тлі реалій сьогодення, в умовах фінансової і економічної нестабільності.

Якщо згадати досвід інших країн, то тут є різні приклади. Так, Туреччина підписала Угоду про асоціацію з Шостою рамковою програмою ЄС. Результати виявилися невтішними: країна не змогла повернути свій внесок до програми через проекти, в які були задіяні турецькі вчені. Тобто, Туреччина профінансувала наукову роботу вчених з інших країн. Досвід Молдови, навпаки, є позитивним. Підписавши Угоду про асоціацію з Сьомою рамковою програмою ЄС у 2012 році, країна суттєво збільшила кількість проектів, у яких брали участь молдавські науковці.

Тому успішна участь українських учених у програмі "Горизонт 2020" насамперед залежить від них самих. Для ознайомлення наукової громадськості із основними положеннями програми та надання необхідної консультаційної допомоги в Україні діє Національна мережа контактних пунктів (НМКП).

Основними завданнями НМКП є: підтримка інтеграції наукової сфери України до європейського дослідницького простору та активізації взаємовигідного науково-технічного та інноваційного співробітництва з ЄС шляхом участі в рамкових програмах ЄС, забезпечення інформаційної та консультаційної підтримки українських наукових установ та організацій з питань участі у проектах програми "Горизонт 2020".

Два національні контактні пункти (НКП) за тематичними напрямками – "Інформаційні та комунікаційні технології" і "Клімат та ефективність використання ресурсів, включаючи сировинні матеріали" – діють на базі НТУУ "КПІ" (<http://ncp.kpi.ua/uk>). Університет має декілька наукових команд, які вже набули досвіду участі в рамкових програмах ЄС: зокрема, співробітники НТУУ "КПІ" брали участь у п'яти проектах 7РП. Є перша перемога і в програмі "Горизонт 2020", НТУУ "КПІ" бере участь у виконанні проекту з символічною назвою "UKRAINE".

Наш університет має всі необхідні передумови для успішної участі у програмі "Горизонт 2020", зокрема це потужні наукові школи за різними напрямками, науковий парк і стартап школа з їх інноваційними складовими, консультаційні центри на рівні національних контактних пунктів. Науковому колективу університету під силу зробити так, щоб проекти за програмою "Горизонт 2020" стали звичайним явищем для всіх підрозділів, щоб НТУУ "КПІ" за кількістю і якістю проектів був на рівні провідних університетів Європи.

Сергій Шукасв,
директор НКП при НТУУ "КПІ"

КРУГЛИЙ СТІЛ У МУЗЕІ

27 березня у відділі історії авіації і космонавтики ім. І.І.Сікорського Державного політехнічного музею при НТУУ "КПІ" відбулося засідання круглого столу, присвячене 35-річчю від дня ракетної катастрофи на космодромі Плесецьк і версіям щодо причин загибелі першого космонавта Землі Ю.О. Гагаріна.

Олександр Болтенко, завідувач відділу історії авіації і космонавтики, який безпосередньо брав участь у роботі з освоєння ракетної техніки, запросив колишніх працівників, діяльність яких була пов'язана з космодромом Плесецьк, – старшого інженера-випробувача В'ячеслава Акімова, начальника стартової групи Антона Сиротюка, старшого інженера-випробувача Василя Маляра, старшого інженера-випробувача Олега Прусса. Також участь у засіданні взяли представник Російського центру з культурних зв'язків Євген Гороховський, студенти факультету авіаційних і космічних систем НТУУ "КПІ".

Історія космонавтики складається не лише з видатних досягнень і подвигів космонавтів, але й, на жаль, також з аварій, катастроф, людських трагедій. Катастрофа на космодромі Плесецьк сталася 18 березня 1980 року під час підготовки до запуску ракети-носія "Восток-2М". За 2 години 15 хвилин до запланованого запуску стався вибух. На той момент у безпосередній близькості від ракети перебувала 141 людина. У пожежі загину-

валося вивести із вогняного пекла. Протягом трьох днів, ліквідовуючи наслідки катастрофи, в одній "зв'язці" працювали і офіцери, і солдати. Їх обливали водою, і вони йшли за загиблими товаришами всередину стартової будівлі, звідки ще вихоплювалося полум'я. Практично всі свідчення колишніх працівників космодрому стосовно причин аварії збігаються з висновками, викладеними начальником космодрому Плесецьк у 1985–1991рр. генерал-полковником, д.т.н. Іваном Олейником: "...Невідомо, чи в результаті професійної некомпетентності, чи байдужості або недбалості, але працівники КБ загального машинобудування незадовго до трагічних подій прописали використовувати для виробництва фільтрів каталітично активні матеріали. Новий склад припою дозволяв підприємству спростити складний і примхливий технологічний процес виготовлення фільтру. Подальші дослідження фільтру показали, що його паяння на Сумському виробничому об'єднанні ім. Фрунзе було виконане не чистим оловом, нейтральним до перекису водню, а олов'яно-свинцевим, так званим третиком. Останній є сильним каталізатором розкладання перекису водню. Це і призвело до того, що в той день розкладання водню почалося в наземних магістралях і завершилося вибухом на борту ракети. Але щоб довести це, знадобилося майже 16 років і титанічні зусилля ветеранів космодрому".

Виступає О.С. Болтенко

ли 48 військовослужбовців, 43 людини отримали опіки різного ступеня важкості. Урядова комісія після розгляду багатьох версій причин катастрофи зробила висновок, що вибух стався "внаслідок несанкціонованих дій одного із номерів бойового розрахунку". Понад 15 років пройшло – і на основі додаткового розслідування бойовий розрахунок космодрому був реабілітований – причиною катастрофи було визнано застосування каталітично активних матеріалів при виготовленні фільтрів перекису водню.

Ветерани космодрому поділилися з присутніми своїми спогадами про катастрофу. Завдяки мужності і відвазі учасників рятувальної операції багато людей

Учасники засідання обговорили ще одне питання, на яке до сьогодні немає чіткої відповіді. Як відомо, 27 березня 1968 року перший космонавт планети Земля Юрій Гагарін загинув в авіаційній катастрофі. Разом з льотчиком-інструктором Володимиром Серьогіним він виконував навчальний політ на літаку "МиГ-15УТИ". Версії цієї авіакатастрофи, які до цього часу піддаються сумніву, залишається багато, починаючи з офіційної і закінчуючи численними альтернативними. Із власним аналізом можливих причин загибелі Юрія Гагаріна виступив на засіданні круглого столу колишній старший інженер-випробувач Олег Прусс.

В. Школьніий

Підсумки першої атестації весняного семестру

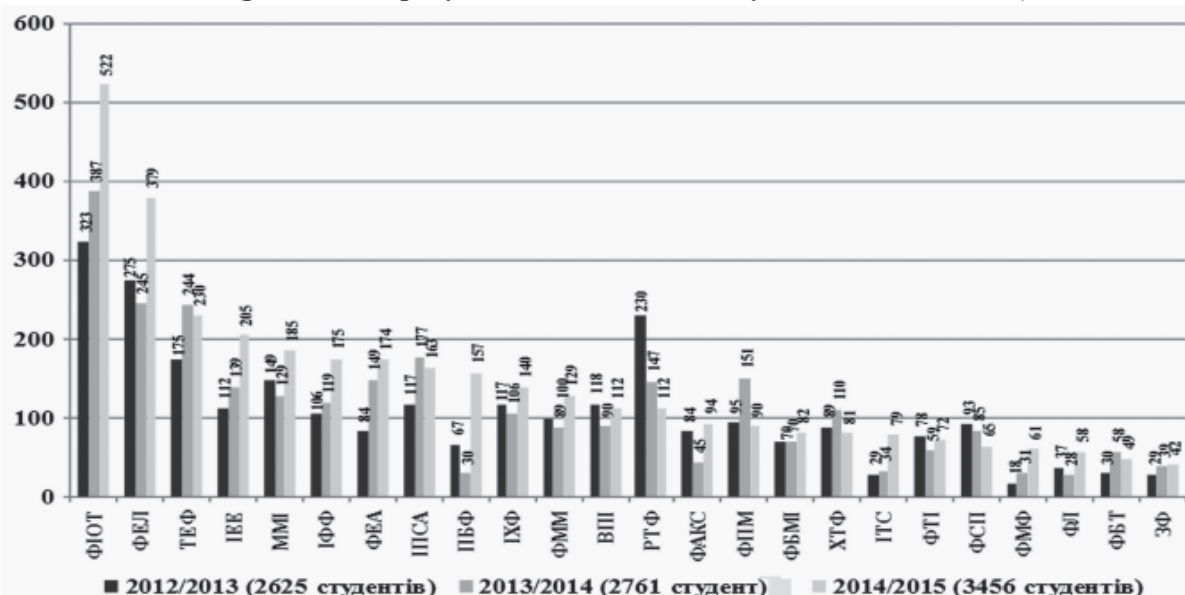
Перша атестація весняного семестру 2014/2015 н.р. проводилася з 23 по 29 березня 2015 р. Рубіжний контроль проходили студенти 1-3 курсів, а це 12832 особи. Загалом атестація пройшла успішно. Кількість студентів, які атестовані з усіх дисциплін, становить 4833, тобто 37,7 % від загальної кількості студентів, які взяли участь в атестації.

Кількість студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін, становить 3456 осіб, або майже 27%. Найбільше неатестованих на 1-му курсі. Це вкотре підтверджує, що студентам-першокурсникам важко опанувати рівень вимог НТУУ "КПІ". Найбільший відсоток неатестованих на ФЕЛ (379 осіб – 2-га позиція): 55,5 % на першому курсі, 44 % на другому, 35,1 % на третьому та 45 % – у загальному заліку. На діаграмі представлено розподіл студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін по факультетах та інститутах.

Кількість студентів, неатестованих з усіх дисциплін, становить 109 осіб. Це менше 1% від загальної кількості студентів. Найбільша кількість неатестованих на ММІ (20 осіб), ФЕЛ (15 осіб), ІФФ (15 осіб), найбільший відсоток – на ФМФ (4,2 %) та ІФФ (3,2 %).

За інф. департаменту навчально-виховної роботи

Кількість студентів, які неатестовані з трьох і більше дисциплін (розподіл за факультетами та інститутами, абсолютний)

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ЧЕСНОСТІ: ДОСВІД УНІВЕРСИТЕТІВ США

На Конференції трудового колективу НТУУ "КПІ", яка відбулася 9 квітня, окрім Колективного договору, було також затверджено Кодекс честі університету. Про те, яку роль відіграють подібні документи в закордонних вишах і чому його прийняття важливо для нас, розповів у своєму інтерв'ю вчений секретар НТУУ "КПІ", декан факультету соціології і права Анатолій Мельниченко.

— Шановний Анатолію Анатолійовичу, на запрошення Посольства США ви з делегацією представників українських ВНЗ відвідали нещодавно низку американських університетів. Якою була мета цієї поїздки?

— Справді, в лютому цього року я у складі делегації восьми українських університетів відвідав Сполучені Штати Америки. Програма візиту передбачала відвідання не лише університетів, але й низки урядових установ. Метою поїздки було вивчення досвіду американських освітніх установ у питаннях політики академічної честності. Для нас це поняття є порівняно новим, а в американських вишах воно вже давно увійшло в практику їхньої діяльності. Ми вивчали, як реалізується політика академічної честності як у рамках підготовки студентів, так і в царині наукових досліджень. Це передбачалося програмою.

— Хто виступив ініціатором такого запрошення — українська чи американська сторона? І чому саме це важливо для США?

— Звичайно, фінансування і, до певної міри, ініціатива організувати таку поїздку надійшли з боку Департаменту і Посольства Сполучених Штатів в Україні. Але долучене було й Міністерство освіти і науки України: перед поїздкою пройшли консультації з його працівниками. Вони виявили зацікавленість цією поїздкою з точки зору подальшого використання наших знань у роботі Національного агентства якості освіти, яке має бути створене згідно з положеннями нового Закону України "Про вищу освіту".

— У якій спосіб обиралися виши для включення їх представників до складу делегації? Що було головним критерієм?

— Цей відбір здійснювався на конкурсних засадах. Якщо говорити про членів делегації, то, звичайно, враховувався вік кандидата на включення до її складу. Також потрібно було мати певний досвід як дослідницької, так і викладацької роботи, а також участь в адмініструванні окремих процесів, з якими корелювалася програма поїздки. Університети ж відбиралися, думаю, за територіальним принципом, тому були університети із Західної України, Східної України і, звісно, з Центральної України. Тобто, це були київські університети, зокрема й наш, був Івано-Франківський університет імені Василя Стефаника, були Тернопільський педагогічний університет, Сумський державний університет, Одеський національний університет імені Мечникова.

До складу делегації входив навіть представник Луганського університету імені Володимира Даля, який нині, у зв'язку з відомими подіями, тимчасово працює в іншому університеті.

— Повернемося до академічної честності. Що маєтєся на

увазі під цим поняттям? Що це таке?

— Я вже зазначав, що для нас це поняття є доволі новим. Академічна чесність — це певна сукупність правил поведінки людини в академічному середовищі. Вона передбачає, в першу чергу, моральну, і лише в другу — правову складові регулювання цієї поведінки під час виконання навчальних або дослідницьких завдань. Але іноді це поняття розширюють до загальної системи поведінки в академічному середовищі.

Практика різних університетів дозволяє це поняття тлумачити по-різному, і дуже часто питання академічної честності зводять до лише окремих проявів. Здебільшого це стосується відомого нам плагіату. Загалом академічна чесність — ширше поняття. До нього зазвичай відносять, по-перше, плагіат; по-друге, шахраювання, обман (англійською — *cheating*), тобто, скажімо, використання захищених технічних засобів, наприклад, мікронавушників. Це — залучення підставних осіб для складання іспитів (буває й таке навіть у Сполучених Штатах). Це — підписка підписів у залікових книжках чи ще в якихось документах. А крім того, це й фальсифікація і фабрикація результатів наукових досліджень або фактів, що використовуються в навчальному процесі, тощо. До цієї сфери належить також так званий *rewriting*, тобто переписування своїми словами чужих ідей і результатів.

Слід зауважити, що в різних університетах США ставлення до *rewriting*-у різне. Адже з одного боку, людина здійснила певну роботу, не списувала текст і, відтак, нічого формально не порушила. З іншого, якщо це стосується наукових досліджень, то переписавши чужі ідеї, дослідник не вносить нічого свого — тобто, наукової новизни в його роботі немає, а отже, і науковою роботою це вважати не можна.

Крім того, дописування до складу авторів статті чи монографії осіб, які не брали участі в дослідженні й отриманні певних результатів, — це також є елементом кола питань, які входять до сфери академічної честності, чи, в даному випадку, — академічної нечесності.

Ще одним важливим аспектом цього є продаж і придбання наукових чи навчальних робіт. Ми звикли і не звертаємо уваги на оголошення про виконання на замовлення курсових, дипломних робіт — аж до докторських дисертацій. Використання послуг сторонніх осіб при підготовці таких робіт або просто їх купівля, навіть якщо така робота не є плагіатом, — це також прояв академічної нечесності. Адже якщо людина просто купила роботу, то незалежно від того, чи це доктор наук, чи кандидат, чи магістр — її кваліфікація не відповідає тому, що записано в її дипломі.

Тут, звичайно, має бути передбачено й відповідальність тих осіб, які виконують такі роботи. З одного боку, це їх бізнес. Скажімо, у Сполучених Штатах, як нам неодноразово розповідали працівники тамтешніх університетів, ця проблема теж існує. І деякі

підприємливі люди на цьому дуже непогано збагатилися, бо інтелектуальна праця там високо оцінюється. Водночас, з цієї проблеми вони також намагаються боротися.

І ще один аспект, про який варто згадати. Є дві сторони проблеми академічної честності. Перша — це плагіат як правопорушення. Це, по суті, порушення авторського права. За це передбачена відповідальність юридична, правова, тому хто щось привласнює чужу власність — чийсь твір, результати досліджень абощо.

Але частіше, коли ми говоримо про академічну чесність, ми говоримо не про юридичні наслідки такого привласнення, а про морально-етичні, тобто про осуд людини, яка вдалася до таких дій, про засудження подібної поведінки

як такої, яку академічна спільнота визнає ганебною. Отже, друга складова — морально-етична. До неї апелюють більше, ніж до порушення прав інтелектуальної власності чи авторського права. Хоча, безумовно, це речі взаємопов'язані. І зазвичай університети в США приймають кодекси честі, які ґрунтуються на морально-етичних, а не правових засадах.

— А як ви в цьому плані оцінюєте американських студентів?

— Там багато процедур є доволі формалізованими, і навіть інституціоналізованими, тому студенти в США діють у межах встановлених правил. В окремих університетах студенти перед виконанням кожного навчального завдання пишуть, що вони зобов'язуються самостійно його виконувати, не використовуючи при цьому жодних технічних засобів і не залучаючи на допомогу інших людей. Є у них кодекси честі та інші документи, підписуючи які, студенти погоджуються з відповідними правилами. Але це стосується правової сторони питання. Норми ж академічної честності, як я вже говорив, більше апелюють до морально-етичної складової, тобто до внутрішніх мотивів, які спонукають людину поводитися в прийнятний спосіб.

Враховуючи те, що це вже стало елементом академічної культури, я би високо оцінив американських студентів з точки зору академічної честності. Хоча ані університети Сполучених Штатів, ані європейські університети цих проблем повністю не позбавлені.

— Що можна сказати про систему покарань порушників правил академічної честності?

— Є різні підходи. І тут університетська автономія дуже добре реалізується. Тобто, кожен американський університет має власну систему санкцій і покарань. Якщо взяти на загал, то є кілька видів таких покарань. Якщо, скажімо, викладач помітив, що студент виявив якісь елементи нечесності, то він може провести бесіду зі студентом, нагадавши йому про неприпустимість таких дій.

Це може бути й скарга до спеціальних відділів чи комісій — подібних до нашого навчально-виховного відділу департаменту навчально-виховної роботи КПІ. Там є люди, які ведуть базу студентів. Вони напроти прізвища

студента роблять відмітку, що ця людина вже була помічена в порушенні принципів академічної честності. Це, звісно, не стільки покарання, скільки захід профілактичного впливу.

Наступним за шкалою покарань може бути скарга до такого ж відділу, де створюється тимчасова або постійна комісія, що розглядає роботу — реферат, курсову або будь-яку іншу — і доводить наявність або відсутність в ній порушень. Якщо такі порушення є, то до студента можуть застосовуватися різноманітні санкції аж до відрахування з університету.

Але може бути й просто виставлення незадовільної оцінки за дану дисципліну, і студент мусять взяти повторний курс з неї. У нас, скажімо, немає практики, що людина сама обирає курс і може пройти його повторно наступного року. В Україні, якщо людина не склала іспитів за якийсь курс, вона має бути відрахована. А в США можна обрати якусь дисципліну, і якщо ви не змогли скласти іспити, можете пройти її знов. Але до того часу ця дисципліна буде вам не зарахована, попри те, що за неї сплачені кошти (причому різні курси мають різну вартість).

Окрім того, може бути призупинення навчання. Це, сказати б, умовне відрахування — студента не відраховують з університету, а дають можливість півроку подумати над своєю поведінкою поза межами університетської спільноти. Якщо людина хоче продовжити навчання, вона може спокійно поновитися.

Є, звичайно, і заходи суто профілактичного характеру. Це може бути поширення інформації про провини на Інтернет-сайті університету, в університетській пресі — це вже апеляція до совісті людини.

Якщо подібне повторюється знову, то університети, звичайно, з цим не погоджуються і рецидиву таких речей призводять до відрахування студентів.

Що стосується дослідників, то, звісно, серед них проявів нечесності менше. Але, якщо таке трапляється, то це може закінчитися навіть звільненням з роботи або усуненням з дослідницького проекту.

— Наскільки придатним є такий досвід для наших вишів, і, зокрема, для нашого КПІ?

— Цей досвід є цілком придатним для українських університетів. Я би навіть сказав, що, напевно, є всі підстави його запровадити. Хоча в Україні є багато речей, яких немає навіть у США. Наприклад, у нас існує повна база дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ) та в Національній науковій бібліотеці імені Вернадського починаючи, якщо я не помиляюся, з 1994 року. Це величезний централізований перелік усіх дисертаційних робіт. У Сполучених Штатах централізованої бази дисертаційних робіт на здобуття ступеня PhD, тобто доктора філософії, немає. У них кожен університет має свої власні бази, але загальної в них немає. Це пояснюється насамперед тим, що в нас присудження наукових ступенів здійснюється централізовано. Їх присуджує спеціалізована наукова рада, а остаточно рішення приймає атестаційна колегія й Міністерство освіти і науки, а раніше це був ВАК — Вища атестаційна комісія. Тому в нас той, хто захистився, подає в УкрІНТЕІ електронний носій з текстом дисертації, а Міністерство — в бібліотеку імені Вернадського. Тобто, перевірити ці роботи на плагіат дуже легко.

З іншого боку, якщо ми апелюємо до моралі, маємо визнати, що моральність для українського суспільства не є чужою. Понад те, в Україні, здебільшого, вирізняються високою моральністю. Тому прийняття певних правил життя і визначення, що є гідним і що є негідним для студента, викладача чи дослідника, — це речі, які у нас можуть прижитися.

Хоча, наприклад, у США вважається негідним списування. А в нас уже на ментальному рівні списування чи підготовка шпаргалок — норма. Є навіть викладачі, які прямо кажуть студентам: гоуйте шпаргалки, бо так ви хоча б узнайомитеся з навчальним матеріалом. Для американського студента такі речі незрозумілі. А в нас незрозумілим було б, якщо хтось не дав би списати своєму колезі.

Але, загалом, є інші аспекти, які стосуються і плагіату, і фальсифікації, досвід боротьби з якими ми можемо дуже добре використовувати в себе.

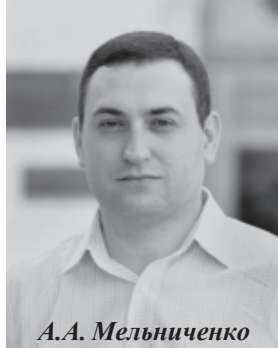
— Наскільки це важливо саме для нашого університету?

— Для нашого університету це важливо. Річ у тім, що, правду кажучи, навіть у КПІ були певні випадки порушення певних норм академічної честності. І вчена рада прийняла рішення, що люди, які їх порушують, насамперед це, звісно, стосується плагіату, не можуть навчатися або працювати в КПІ. 1 вересня 2014 року ми першими в Україні, на виконання нового закону про освіту прийняли рішення про розміщення всіх дисертаційних робіт кандидатів і докторів наук на сторінці служби вченого секретаря <http://rada.kpi.ua/> на Інтернет-порталі університету. Тепер усі, хто виходить на захист, викладають в Інтернеті повний текст своїх робіт. Це в КПІ вже реалізовано.

Якщо говорити про студентські роботи, то тут ми добре розуміємо, що нині є дуже багато різноманітних спокус. Вони викликані стрімким розвитком інформаційно-цифрових технологій. Є величезні бази курсових, дипломних робіт. Відтак студент часто-густо, можливо без злого наміру, а з метою економії свого часу запозичує щось з Інтернету. І іноді не зовсім відповідальний викладач готовий це прийняти. Тут питання діалектичне. Викладач мусить розуміти свою відповідальність за те, що він зараховує щось неналежним чином зроблене, а студент — що, якщо він не виконує певні навчальні завдання, фахівець з нього не вийде.

Тому для КПІ це важливо, хоча КПІ — це окрема, я б сказав, субкультура, це окремий дух. Звичайно, на нас ніхто не схожий, і ми цим пишаємося. Але КПІ є частиною суспільства, для якого, на превеликий жаль, падіння моралі є характерним, і воно певним чином зачіпає і нашу спільноту. Тож я переконаний, що питаннями академічної честності ми повинні займатися. І саме ці питання тепер врегульовує Кодекс честі університету, який делегати Конференції трудового колективу прийняли 9 квітня.

"КП" спільно з TV.KPI.UA

А.А. Мельниченко

29 січня 2015 року на факультеті біомедичної інженерії НТУУ "КПІ" відбулась Науково-практична конференція "Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення". Викладачі кафедри фізичного виховання поділились з колегами результатами наукових досліджень та своїм досвідом впровадження в навчальний процес інноваційних методів навчання і тренування студентів, підвищення їх рухової активності, вдосконалення рухових якостей та фізичних кондицій.

Цікаву доповідь з демонстрацією кольорових слайдів танцювальних вправ у супроводі латиноамериканських запальних ритмів Zumba представила

Нові напрями розвитку спортивної науки в КПІ

Заняття з шейпінгу з елементами Zumba

Тетяна Козлова. Вона поділилась своїм досвідом імplementування елементів дуже модного в Південній Америці танцю в програму навчальних занять з шейпінгу, що сприяє росту їх популярності серед студенток.

Не кожен фахівець з фізичного виховання та спорту впевнено може сказати, що таке кардіотеніс – новий різновид тенісу, який з успіхом впроваджується в навчальний процес викладачами відділення тенісу. Особливості і переваги кардіотенісу проаналізувала у своїй доповіді старший викладач Ірина Бурлака. Основним методичним правилом застосування цього інноваційного виду рухової активності є дотримання навантажень на рівні порогу анаеробного обміну (ПАНО), що дорівнює для пересічних студентів приблизно 140 скорочень на хвилину. Пульс можна відслідковувати як простим пальпаторним (ручним) способом, так і більш технічним – за допомогою пульсометру "Полар", що дозволяє навіть встановити пульсовий коридор, скажімо у межах 135–145 скорочень на хвилину, і як тільки організм студента перетне його межі, пульсометр

відразу нагадає про його помилку звуковими сигналами. Подібне тренування, і не тільки в тенісі, а і в інших видах рухової активності (особливо сприятливі циклічні види – плавання, біг, вело- та лижні кроси), дозволяє оптимально підвищувати аеробні можливості і витривалість, що є найбільш важливою якістю і головним індикатором здоров'я людини.

Свої спостереження і дослідження поведінкових сеттингів, тобто спортивних залів, катків, басейнів тощо, надела у своїй доповіді Наталія Кузьменко. Цікаві слайди і світлина гірськолижного центру "Протасів Яр" надихнули викладачів кафедри і студентів бажанням відвідати його і самим спробувати підкорити мальовничі лижні спуски у царині дикої природи, що знаходиться майже поруч з центром міста. Вдячні слухачі з'ясували, що середовищно-спортивне оточення психологічно впливає на людину, примушує діяти за правилами і законами цього середовища-оточення, надихає людину активізувати своє життя і наслідувати приклад тих, хто постійно займається спортом. Ви можете скептично посміхнутись, але Наталка надела переконливі факти дієвості використання подібних поведінкових сеттингів для активізації здорового способу життя студентів нашого університету.

Приємно відзначити доповіді наших молодих колег – Олени Сиротинської, Сергія Соги, Олександра Каліщука, Володимира Добровольського, які впевнено влились у наш колектив. Хоча їх доповідям ще бракує досвіду і професіоналізму, все ж віриться, що за ними – майбутнє кафедри.

На завершення конференції були оголошені переможці в таких номінаціях: новизна дослідження – Наталія Кузьменко, впровадження інноваційних педагогічних технологій – Ірина Бурлака, видовищність презентації – Тетяна Козлова, обсяг виконаної роботи – Олена Сиротинська, високий науковий рівень і обґрунтованість результатів дослідження – старший викладач Діана Мішук (з темою доповіді "Когнітивна діяльність спортсменів ігрових видів спорту як фактор досягнення спортивних результатів"). До речі, 1 квітня Діана захистила кандидатську дисертацію в науковій раді Національного університету фізичної культури.

Підсумовуючи наукову роботу кафедри фізичного виховання, необхідно відзначити зростання кількості викладачів, які мають публікації у фахових виданнях, наукометричних виданнях, плідно працюють над дисертаційною тематикою, що дозволяє кафедрі з оптимізмом дивитись у завтрашній день.

Ю. Вихляев, д.п.н., проф.,
Г. Бойко, зав. кафедри, к.п.н., доц.

Турнір пам'яті М.А.Павловського

Наприкінці березня 2015 р. у Спорткомплексі НТУУ "КПІ" пройшов традиційний волейбольний турнір пам'яті видатного вченого і педагога, Людини з великої літери Михайла Антоновича Павловського.

М.А. Павловський зробив вагомий внесок у розвиток науки і техніки. Завдяки йому в нашому університеті було створено факультет авіаційних та космічних систем. Як багатогранна людина він багато часу приділяв політичній та громадській діяльності. При цьому завжди знаходив "шпаринку" у своїй інтенсивній роботі для занять улюбленим видом спорту – волейболом. Його спортивний характер, жагу до перемоги пам'ятають волейболісти далеко за межами нашого університету.

Цьогоріч у турнірі взяли участь чотири команди з м. Києва. Це колективи команд ветеранів "Жуляни", "Солом'янка", НТУУ "КПІ" "60+", НТУУ "КПІ" "70+". Пам'ятаючи азарт, з яким грав Павловський, учасники турніру вели на майданчику запеклу спортивну боротьбу. Цього разу команда господарів виявила "негостинність" і в безкомпромісній боротьбі здобула перемогу. Після того як охолонули спортивні пристрасті, відбулося нагородження переможців кубками, грамотами та цінними подарунками.

Кращими гравцями турніру визнано Павла Кудрявцева ("Солом'янка 70+"), Андрія Лещука ("Жуляни

Команда НТУУ "КПІ" "60+"

60+"), Валерія Шарубіна (НТУУ "КПІ" "70+"), Валерія Шатохіна (НТУУ "КПІ" "60+").

Після урочистостей учасники організували вечір спогадів про минулі спортивні події. Тож вийшло не тільки яскраве та гарне спортивне, але і виховне свято. Щоб воно відбулося, як завжди, неоціненну допомогу надав аматорам волейболу профком НТУУ "КПІ" та особисто його голова В.І.Молчанов, спортклуб НТУУ "КПІ" та спортивні організатори Микола Прокопчук і Олександр Оберемок.

Михайло Абдулін, доцент ТЕФ

ОГОЛОШЕННЯ

Міжнародний семінар

23 квітня в НТУУ "КПІ" відбудеться Міжнародний семінар "Європейська сертифікація інженерів: паспорт інженера та гарантія якості освіти".

На семінарі обговорюватимуться питання впровадження в Україні європейських програм сертифікації для інженерної освіти та працюючих інженерів; адаптації європейського досвіду міжнародної акредитації інженерних спеціальностей; перенесення на український ґрунт міжнародних стандартів професійної компетенції інженера та гарантії якості вищої технічної освіти; набуття права українських фахівців на отримання європейського паспорта інженера та інші.

Окрім того, на семінарі планується підписати Меморандум про пілотну імplementацію європейських ініціатив.

Організаторами семінару виступають Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", Спілка наукових та інженерних об'єднань України й Асоціація ректорів вищих технічних навчальних закладів України.

Участь у семінарі візьмуть керівники Європейської федерації інженерних асоціацій (FEANI – European Federation of National Engineering Associations), Європейської мережі з акредитації інженерної освіти (ENAE – European Network for Accreditation of Engineering Education) та Польської комісії з акредитації технічних університетів (KAUT – Polish "Accreditation Commission of Universities of Technology"). Українську сторону представлятимуть очільники органів державної влади, бізнесу і промисловості, вищих навчальних закладів України, громадські діячі тощо.

Час і місце проведення: 23 квітня 2015 року з 9-00 до 13-30 у приміщенні зали засідань Вченої ради НТУУ "КПІ".

Участь у семінарі безкоштовна.

Для участі в семінарі слід попередньо зареєструватися.

Локальний оргкомітет: Ольга Валентинівна Вахріна, тел. (044) 236 09 86; e-mail: o.vakhrina@kpi.ua

Тендітна і загадкова

Ми вже звикли до численних фотосесій на фоні першого корпусу. В яких тільки ракурсах його не зображують. Та незмінним атрибутом літніх знімків є погляд крізь ялинові гілки чи тендітну зелень майже вікових верб. Білих, або плакучих, як називають їх в народі. Часом нахилени гіллячки сягають землі, іноді ландшафтні "перукарі" підрізають їх занадто високо. Там живе й виспіває різноманітне птаство, і завжди хочеться на хвилю зупинитися, вдихнути неповторний аромат дерев.

Батьківщина верби білої – Схід (Китай, Іран, Японія). Колись вона була головним деревом Стародавнього Єгипту, Ассирії, Вавилону і схилила свої тонкі "плакучі" гілочки до берегів Нілу й Євфрату. Тепер росте практично всюди, прикрашаючи парки і сквери багатьох міст. Особливо мальовничо виглядає біля водойм. Поетичний образ верби оспіваний у численних казках, легендах і піснях. Кажуть, що завезли до нас товар з Китаю у вербових корзинах, розвантажили, тару викинули. Та якась гілочка проросла, зазеленіла і розселилася по усядах. Тепер говорять: без верби і калини немає України.

У слов'ян верба вважалася символом сімейного вогнища, оберегом від нечистої сили – з гілок робили магичне помело проти відьом і чаклунів. Вірили, що верба рятує від пожеж. Гілки її у Вербну неділю освячують і беруть весь рік, бо захищають вони від усіх негараздів. У переддень Різдва дівчата кидали черевик у вербу – якщо застрягне в гілках, вийде вона скоро заміж. Жінки просили у верби, щоб повернула любов.

Росте верба напрочуд швидко. Варто принести гілочку і поставити у воду – обов'язково вкорениться. А живе дерево більше ста років. Налічується близько 170 видів верби – ламка, полярна, сіра (попеляста), пурпурна тощо. Але найбільш цілющі властивості має верба біла.

З давніх часів це красиве ніжне дерево – незамінний помічник людей у цілительстві та виготовленні різних потрібних побутових предметів – від загорожі до меблів. У народній медицині здавна було прийнято лікувати жар і знімати біль настоянкою кори верби або відваром молодих гілочок. Вчені виявили, що в ній міститься саліцилова кислота. 10 г кори відповідають 3 таблеткам аспірину. Також у її складі є дубильні речовини, глікозиди, флавоноїди, пектини, мінеральні елементи, аскорбінова кислота та ін.

Тож хай і надалі радує нас ця красива й корисна рослина.

Н.Вдовенко

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»
<http://www.kpi.ua/kp>

☎ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@kpi.ua
гол. ред. 406-85-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідні редактори
В.М.ІГНАТОВИЧ

Н.Є.ЛІБЕРТ
Д.Л.СТЕФАНОВИЧ
(керівник прес-служби
НТУУ "КПІ")

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й.БАКУН

Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір

О.В.НЕСТЕРЕНКО

Коректор

О.А.КІЛІХЕВИЧ

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.